

Sygn. akt **III Ca 5/18**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 kwietnia 2018 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Marcin Rak (spr.)

Sędziowie: SO Henryk Brzyzkiewicz

SR del. Sławomir Łabuz

Protokolant: Marzena Makos

po rozpoznaniu w dniu 18 kwietnia 2018 roku w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. B.**

przeciwko **Gminie P.**

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z 25 września 2017 roku, sygn. akt II C 3572/16

I. zmienia zaskarżony wyrok w punktach 2, 3 i 4 w ten sposób, że:

1. ponad kwotę kosztów postępowania oraz zasądzonych w tiret 1, 2, 3 i 4 należności głównych w całości oraz zasądzonej w tiret 5 należności głównej do kwoty 55,47 zł (pięćdziesiąt pięć złotych i czterdzieści siedem groszy) pozbawia tytuł wykonawczy, który stanowi nakaz zapłaty wydany przez Sąd Rejonowy w Tarnowskich Górach w postępowaniu upominawczym w sprawie I Nc 400/04 w dniu 9 lipca 2004 roku i opatrzony klauzulą wykonalności postanowieniem z 27 października 2004 roku, wykonalności w zakresie:

a) całości odsetek od należności głównych zasądzonych w tiret 1, 2, 3 i 4;

b) całości należności głównych i odsetek zasądzonych w tiret 5, 6, 7, 8, 9 i 10;

c) zasądzonej w tiret 11 kwoty 511,30 zł (pięćset jedenaście złotych i trzydzieści groszy) z odsetkami od 31 lipca 2004 roku;

d) zasądzonej w tiret 12 kwoty 511,30 zł (pięćset jedenaście złotych i trzydzieści groszy) z odsetkami od 31 lipca 2004 roku;

e) **zasądzonej w tiret 13 kwoty 511,30 zł (pięćset jedenaście złotych i trzydzieści groszy) z odsetkami od 31 lipca 2004 roku;**

f) **zasądzonej w tiret 14 kwoty 511,30 zł (pięćset jedenaście złotych i trzydzieści groszy) z odsetkami od 31 lipca 2004 roku;**

g) **zasądzonych w tiret 15 należności - co do odsetek od kwoty 296,30 zł (pięćset jedenaście złotych i trzydzieści groszy) od 31 lipca 2004 roku oraz ponad kwotę 49,83 zł (czterdzieści dziewięć złotych i osiemdziesiąt trzy grosze) z odsetkami do 30 lipca 2004 roku i od 6 lipca 2012 roku;**

2. oddala powództwo w pozostałej części;

3. zasądza od pozwanej na rzecz powódki 682 zł (sześćset osiemdziesiąt dwa złote) z tytułu zwrotu kosztów procesu;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od pozwanej na rzecz powódki 720 zł (siedemset dwadzieścia złotych) z tytułu zwrotu kosztów postępowania odwoławczego

IV. nakazuje pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Gliwicach 190 zł (sto dziewięćdziesiąt złotych) z tytułu części kosztów sądowych w postępowaniu odwoławczym, od uiszczenia których powódka była zwolniona.

SSR del. Sławomir Łabuz SSO Marcin Rak SSO Henryk Brzyżkiewicz

Sygn. akt **III Ca 5/18**

UZASADNIENIE

Pozwem z 1 października 2015 roku powódka J. B. domagała się pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach z dnia 9 lipca 2004 roku o sygn. akt I Nc 400/04 w całości, ewentualnie co do kwoty 5.354,06 zł należności głównej i odsetek w całości. Wywodziła, że w dniu 30 października 2007 roku pozwana umorzyła należność zasądzoną tytułem wykonawczym, na co powódka wyraziła zgodę. Wskazała nadto, że zasądzone odsetki ustawowe są przedawnione.

Wyrokiem zaocznym z dnia 13 kwietnia 2016 roku Sąd Rejonowy w Tarnowskich Górach pozbawił wykonalności w całości wskazany w pozwie tytuł wykonawczy oraz zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 1505 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W sprzeciwie od tego wyroku pozwana Gmina P. wniosła o uchylenie tego wyroku i oddalenie powództwa. Zarzuciła, że powódka nie wykazała zasadności żądania.

Po przekazaniu sprawy według właściwości do Sądu Rejonowego w Gliwicach, tenże Sąd:

1. uchylił w całości wyrok zaoczny Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach z dnia 13 kwietnia 2016 roku;

2. pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy w (...) w dniu 9 lipca 2004 roku w sprawie o sygnaturze akt I Nc 400/04 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w zakresie odsetek ustawowych od:

- kwoty 392,22 zł za okres od dnia 31 lipca 2004 roku do dnia 5 lipca 2012 roku,

- kwoty 583,66 zł za okres od dnia 31 lipca 2004 roku do dnia 5 lipca 2012 roku,

- kwoty 583,66 zł za okres od dnia 31 lipca 2004 roku do dnia 5 lipca 2012 roku,
- kwoty 547,49 zł za okres od dnia 31 lipca 2004 roku do dnia 5 lipca 2012 roku,
- kwoty 511,30 zł za okres od dnia 31 lipca 2004 roku do dnia 5 lipca 2012 roku,
- kwoty 511,30 zł za okres od dnia 31 lipca 2004 roku do dnia 5 lipca 2012 roku,
- kwoty 511,30 zł za okres od dnia 31 lipca 2004 roku do dnia 5 lipca 2012 roku,
- kwoty 511,30 zł za okres od dnia 31 lipca 2004 roku do dnia 5 lipca 2012 roku,
- kwoty 511,30 zł za okres od dnia 31 lipca 2004 roku do dnia 5 lipca 2012 roku,
- kwoty 511,30 zł za okres od dnia 31 lipca 2004 roku do dnia 5 lipca 2012 roku,
- kwoty 511,30 zł za okres od dnia 31 lipca 2004 roku do dnia 5 lipca 2012 roku,
- kwoty 511,30 zł za okres od dnia 31 lipca 2004 roku do dnia 5 lipca 2012 roku,
- kwoty 511,30 zł za okres od dnia 31 lipca 2004 roku do dnia 5 lipca 2012 roku,
- kwoty 511,30 zł za okres od dnia 31 lipca 2004 roku do dnia 5 lipca 2012 roku,
- kwoty 511,30 zł za okres od dnia 31 lipca 2004 roku do dnia 5 lipca 2012 roku,
- kwoty 511,30 zł za okres od dnia 31 lipca 2004 roku do dnia 5 lipca 2012 roku,
- kwoty 511,30 zł za okres od dnia 31 lipca 2004 roku do dnia 5 lipca 2012 roku,

3. oddalił powództwo w pozostałym zakresie;

4. wzajemnie zniósł pomiędzy stronami koszty procesu.

Wyrok ten zapadł po ustaleniu, że 9 lipca 2004 roku Sąd Rejonowy w Tarnowskich Górach w sprawie I Nc 400/04 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, nakazując powódce J. B. zapłatę na rzecz Gminy P. kwoty 7.566,39 zł wraz z odsetkami ustawowymi od:

- kwoty 392,22 zł od dnia 11 listopada 2002 roku,
- kwoty 583,66 zł od dnia 11 grudnia 2002 roku,
- kwoty 583,66 zł od dnia 11 stycznia 2003 roku,
- kwoty 547,49 zł od dnia 11 lutego 2003 roku,
- kwoty 511,30 zł od dnia 11 marca 2003 roku,
- kwoty 511,30 zł od dnia 11 kwietnia 2003 roku,
- kwoty 511,30 zł od dnia 11 maja 2003 roku,
- kwoty 511,30 zł od dnia 11 czerwca 2003 roku,
- kwoty 511,30 zł od dnia 11 lipca 2003 roku,
- kwoty 511,30 zł od dnia 11 sierpnia 2003 roku,
- kwoty 511,30 zł od dnia 11 września 2003 roku,
- kwoty 511,30 zł od dnia 11 października 2003 roku,

- kwoty 511,30 zł od dnia 11 listopada 2003 roku,
 - kwoty 511,30 zł od dnia 11 grudnia 2003 roku,
 - kwoty 511,30 zł od dnia 11 stycznia 2004 roku,
- oraz kwotę 1.351,30 zł, tytułem kosztów procesu.

Nakaz zapłaty uprawomocnił się z dniem 30 lipca 2004 roku. Pozwana gmina (a powódka w tamtej sprawie) na wniosek z 18 października 2004 roku uzyskała klauzulę wykonalności nadaną postanowieniem z 27 października 2004 roku.

Sąd Rejonowy ustalił też, że 5 stycznia 2005 roku pozwana wszczęła postępowanie egzekucyjne przeciwko powódce. Prowadził je Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Tarnowskich Górach I. Ł. w sprawie Km 51/05. Postanowieniem z 5 grudnia 2005 roku komornik umorzył egzekucję przekazując uprzednio wierzycielowi 2.162,50 zł tytułem należności głównej i 1.351,30 zł tytułem kosztów sądowych. Tytuł wykonawczy zwrócono wierzycielowi, który 9 lipca 2015 roku ponownie wszczął egzekucję przeciwko powódce. Tym razem prowadził ją Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Bytomiu J. W. w sprawie Km 2653/15.

Sąd Rejonowy ustalił, że pozwana nie wydała decyzji co do umorzenia należności zasądzonych wskazanym w pozwie tytułem wykonawczym. W tym aspekcie wywiódł, że powódka nie przedstawiła takiej decyzji. Jednocześnie pozwana zaprzeczyła, aby taka decyzja została wydana, co zostało potwierdzone w zeznaniach świadka M. P.. Powódka oraz świadek H. P. zeznali przy tym, że decyzja nie została jej przesłana. Zdaniem Sądu Rejonowego nie dowodziły tego też pisma pozwanej z 21 grudnia 2007 roku i 23 stycznia 2008 roku.

Uwzględniając te ustalenia faktyczne Sąd Rejonowy powołał art. 840§1 pkt 2 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed 8 września 2016 roku.

Wskazał, że wobec niewykazania przez powódkę aby pozwana wydała decyzję co do umorzenia należności brak było podstaw do uwzględnienia powództwa na tej podstawie.

Za niezasadne uznał też żądanie pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w zakresie w jakim został on wykonany, to jest co do należności głównej w kwocie 2.162,50 zł i kosztów sądowych w kwocie 1.351,30 zł.

Oceniając zarzut przedawnienia wywiódł, że przedawnienie wierzytelności o odsetki za opóźnienie, należne i wymagalne po dniu uprawomocnienia się orzeczenia je zasądzającego, może stanowić podstawę powództwa przewidzianego w art. 840§1 k.p.c. Analizując treść art. 118 k.c. i 125 k.c. oraz powołując się na poglądy orzecznictwa wskazał, że dziesięcioletni termin przedawnienia ma zastosowanie do stwierdzonych wyrokiem roszczeń o odsetki za opóźnienie wymagalnych w chwili uprawomocnienia się wyroku. Trzyletniemu przedawnieniu ulegają stwierdzone wyrokiem roszczenia o odsetki za opóźnienie należne i wymagalne po dniu uprawomocnienia się wyroku.

Dalej wskazał, że w rozpoznawanej sprawie bieg terminu przedawnienia został przerwany przez pozwaną poprzez złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności i wniosku o wszczęcie pierwszego postępowania egzekucyjnego, które zostało umorzone postanowieniem z 5 grudnia 2005 roku oraz złożeniem w dniu 9 lipca 2015 roku wniosku o wszczęcie kolejnego postępowania egzekucyjnego. Sprawilo to, że nie uległo przedawnieniu stwierdzone tytułem wykonawczym roszczenie o zapłatę należności głównej w kwocie 7.566,39 zł i stwierdzonych tytułem roszczeń o odsetki ustawowe wymagalnych w chwili uprawomocnienia się nakazu zapłaty, tj. w dniu 30 lipca 2004 roku oraz kosztów procesu w kwocie 1.351,30 zł, które ulegały przedawnieniu z upływem lat dziesięciu. Jako przedawnione ocenił roszczenie odsetkowe za okres od 31 lipca 2004 roku do dnia 5 lipca 2012 roku, to jest za okres po dniu uprawomocnienia się nakazu zapłaty do dnia przypadającego na trzy lata przed złożeniem przez pozwaną ponownego wniosku o wszczęcie egzekucji.

W tym zatem zakresie powództwo uznał za usprawiedliwione, a w pozostałym oddalił jako niezasadne.

Jako podstawę uchylenia wyroku zaocznego powołał art. 347 k.p.c., natomiast o kosztach orzekł z powołaniem na art. 100 k.p.c.

Apelację od tego wyroku w części uchylającej wyrok zaoczny i oddalającej powództwo oraz orzekającej o kosztach postępowania wniosła powódka zarzucając naruszenie:

- art. 233 k.p.c. poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów przez faktyczną odmowę przyznania wiarygodności twierdzeniom powódki i przedstawionym przez nią dokumentom w postaci pism z 23 stycznia 2008 roku i 21 grudnia 2007 roku w części wskazującej na okoliczności świadczące o umorzeniu należności objętych tytułem wykonawczym; bezpodstawne uznanie, że powódka nie wykazała faktu wydania decyzji co do umorzenia należności z tytułu wykonawczego, gdy fakt ten wynikał z treści wskazanych pism; bezpodstawne uznanie, że skoro powódka nie przedłożyła decyzji o umorzeniu zadłużenia, to nie doszło do wygaśnięcia zobowiązania;

- art. 328§2 k.p.c. polegające na niewskazaniu z jakich przyczyn sąd nie dał wiary dowodom powódki w postaci jej zeznań oraz pism z 23 stycznia 2008 roku i 21 grudnia 2007 roku i zaniechaniu wyjaśnienia dlaczego te pisma nie mogły stanowić podstawy do przyjęcia, że decyzja została wydana;

- art. 227 k.p.c. w zw. z 232 k.p.c. i 6 k.c. przez bezpodstawne uznanie, że powódka nie wykazała okoliczności świadczących o wydaniu decyzji w przedmiocie umorzenia długu;

- art. 840§1 pkt 2 k.p.c. przez bezpodstawne uznanie, że oświadczenie zawarte w pismach z 23 stycznia 2008 roku i 21 grudnia 2007 roku nie stanowi zdarzenia skutkującego wygaśnięciem zobowiązania;

- art. 100 k.p.c. gdy wobec zasadności powództwa w całości koszty powinny obciążać pozwaną w całości na zasadzie art. 98 k.p.c.;

- art. 65 k.c. poprzez jego niezastosowanie to jest nie uwzględnienie treści oświadczenia o umorzeniu objętego pismem z 23 stycznia 2008 roku przy uwzględnieniu okoliczności w jakich zostało złożone, zasad współzycia społecznego i ustalonych zwyczajów;

- art. 65 k.c. w zw. z art. 5 k.c. poprzez przerwyczenie na powódkę działającą w zaufaniu do treści pisma, skutków negowana przez gminę skuteczności działań jej reprezentanta.

Formułując te zarzuty domagała się zmiany wyroku w zaskarżonej części i uwzględnienia powództwa w całości oraz zasądzenia kosztów postępowania za obie instancje, ewentualnie uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Rejonowy.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego. Zarzucała w szczególności, że pisma na które powołuje się powódka nie zawierają podpisu osoby uprawnionej do reprezentowania pozwanej w sprawie umarzania zaległości czynszowych oraz, że ich treść nie odwołuje się do wiarygodności wskazanych w pozwie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Przede wszystkim zaznaczenia wymaga, że zgodnie z art. 378§1 k.p.c. wyrok Sadu Rejonowego podlegał kontroli instancyjnej jedynie w zaskarżonej części, to jest co do uchylenia wyroku zaocznego w całości, oddalenia powództwa i orzeczenia o kosztach postępowania. W części uwzględniającej powództwo jako niezaskarżony przez pozwaną był bowiem prawomocny i wiążący (art. 365§1 k.p.c.).

Rozstrzygając w pierwszej kolejności o podniesionym w apelacji zarzucie naruszenia art. 328§2 k.p.c. Sąd Okręgowy miał na względzie, że zgodnie z jednolitym i utrwalonym orzecznictwem zarzut ten może stanowić usprawiedliwioną podstawę apelacji tylko w wyjątkowych wypadkach, a mianowicie wówczas gdy niezachowanie jego wymagań

konstrukcyjnych uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wywodu, który doprowadził do wydania orzeczenia lub nie pozwala na jego kontrolę odwoławczą. Tylko w takim wypadku uchybienie art. 328§2 k.p.c. może mieć wpływ na wynik sprawy. Tego rodzaju wadliwości nie sposób natomiast dostrzec w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, które jakkolwiek posiadało pewne niedostatki, to jednak poddawało się kontroli instancyjnej, co z kolei umożliwiało rozpoznanie apelacji w sposób pozwalający na prawomocne zakończenie sprawy.

Główny zarzut apelacji dotyczył błędnej oceny materiału sprawy, mającej skutkować poczynieniem przez Sąd Rejonowy wadliwych ustaleń faktycznych. Zarzut ten opierał się w głównej mierze twierdzeniach o naruszeniu art. 233§1 k.p.c. i art. 227 k.p.c. Zmierzał do podważenia wniosków Sądu Rejonowego, co do tego, że powódka nie wykazała faktu wydania przez pozwaną decyzji w przedmiocie umorzenia zobowiązań objętych tytułem wykonawczym opisanym w pozwie. Powiązane były z nim zarzuty naruszenia art. 6 k.c. i art. 65§1 k.c.

Pozostałe istotne ustalenia faktyczne nie zostały podważone w apelacji, a zatem uznać należało, że na etapie postępowania odwoławczego nie są sporne. Sąd Okręgowy podzielił zatem ustalenia Sądu Rejonowego co do treści tytułu wykonawczego, daty nadania mu klauzuli wykonalności, zakresu w jakim tytuł ten został wykonany oraz okresów, w których na jego podstawie toczyły się postępowania egzekucyjne. Dodatkowo, na podstawie karty rozliczeniowej z akt pierwszej egzekucji (Km 51/05 Komornika Sądowego przy SR w Tarnowskich Górach M. Z.), Sąd Okręgowy ustalił, że wyegzekwowane w toku tego postępowania należności w łącznej kwocie 3.513,80 zł, przekazane zostały pozwanej w dniu 22 sierpnia 2005 roku (k. 139).

Rozstrzygając czy materiał dowodowy dawał podstawy do ustalenia faktu wydania decyzji zwalniającej powódkę z długu Sąd Okręgowy miał na względzie po pierwsze to, że wydanie spornej decyzji powinno być uznane za element procedury zwolnienia z długu o jakiej mowa w art. 508 k.c. Przepis ten stanowi, że zobowiązanie wygasa, gdy wierzyciel zwalnia dłużnika z długu, a dłużnik zwolnienie przyjmuje. Jak natomiast wynikało z zeznań powódki (k. 145v i 146) oraz świadka H. P. (k. 114) powódka ubiegała się u pozwanej o zwolnienie z długu w wyniku czego otrzymała z Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej pozwanej pismo datowane na 23 stycznia 2008 roku (k. 9) o treści „w załączeniu przesyłamy zawiadomienie informujące o decyzji umorzenia należności z tytułu najmu lokalu. Prosimy o uzupełnienie, podpisanie i odesłanie jednego egzemplarza (...)”. Załączone do pisma zawiadomienie datowane na 21 grudnia 2007 roku (k. 8) informowało o fakcie wydania w dniu 31 października 2007 roku przez Dyrektora ZGM decyzji w przedmiocie umorzenia należności z tytułu najmu co do należności głównej w wysokości 5.354,06 zł i odsetek w wysokości 2.197,49 zł. Pismo zawierało też skierowaną do powódki prośbę o „wyrażenie zgody na podjętą decyzję”. Do pisma nie załączono wskazanej decyzji, tym niemniej powódka wyraziła wymaganą zgodę podpisując ją (zeznania powódki k. 145v oraz świadka H. P.).

Przedstawione okoliczności przemawiały za przyjęciem, że sporna decyzja była wydana i dotyczyła należności objętych kwestionowanym tytułem wykonawczym. Żadna z okoliczności sprawy nie wskazywała bowiem aby powódka w dacie wydania tejże decyzji posiadała inne zadłużenie, co więcej pozwana w sprzecznie od wyroku zaocznego, nie kwestionowała tego, że korespondencja dotyczyła sporego zobowiązania. Zarzucała jedynie to, że pismo nie dotyczy umorzenia zobowiązania lecz stanowi informację o umorzeniu postępowania egzekucyjnego wobec nieściągalności długu. Twierdzenie jakoby pismo obejmowało jedynie informację o umorzeniu egzekucji nie mogło jednak zyskać akceptacji. Po pierwsze, pismo wysłane zostało po 2 latach od jej umorzenia postanowieniem z 5 grudnia 2005 roku, po wtóre zawierało prośbę „o wyrażenie zgody na podjętą decyzję”. Treść pisma korelowała przy tym z trybem umarzania należności pieniężnych względem pozwanej wynikającym z uchwały nr XII/134/07 Rady Miasta P. z 30 sierpnia 2007 roku, w szczególności jej §4 ust 1, 2, i 3 oraz §5 ust 4 z których wynikało, że umorzenie należności o charakterze cywilnoprawnym może nastąpić w formie decyzji lub umowy cywilnoprawnej, a upoważnionym do umarzania zobowiązań dla Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej jest dyrektor tej jednostki do wysokości 12 – krotności najniższego wynagrodzenia na dzień 31 grudnia w roku poprzednim (uchwała k. 13-14). Łączna kwota umorzonego długu nie przekraczała tej wartości albowiem miarodajne w tym czasie najniższe wynagrodzenie wynosiło 899,10 zł. W sprawie nie było przy tym kwestionowane, że pismo informujące o wydaniu decyzji podpisała osoba umocowania do prowadzenia korespondencji w imieniu podmiotu, który wydał decyzję.

Pozwana nie przedstawiła przy tym przekonujących dowodów podważających fakt wydania decyzji wynikający z przedstawionych wyżej okoliczności. Wnioskowana na tą okoliczność świadek M. P. (k. 116) zeznała jedynie, że decyzji takiej nie odnalazła w zarówno w formie papierowej jak i elektronicznej. Wskazała przy tym jednocześnie, że dokumenty stanowiące podstawę księgowania przechowywane są przez 6 lat oraz, że w 2010 roku miała miejsce zmiana programu księgowego i wówczas informacja o umorzeniu zobowiązania na podstawie decyzji mogła przez nieuwagę nie zostać odnotowana w nowym systemie, względnie mogła też na skutek awarii systemu zostać z niego usunięta.

Wszystkie te okoliczności oceniane łącznie, także przy uwzględnieniu art. 65 k.c., prowadzić musiały do wniosku, że powódka wykazała fakt wydania niedoręczonej jej jednak decyzji w przedmiocie umorzenia długu, do wysokości wskazanej w zawiadomieniu z 21 grudnia 2007 roku, na co wyraziła zgodę.

Podnoszone w apelacji zarzuty naruszenia art. 233§1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. oraz art. 6 k.c. i art. 65§1 k.c. okazały się więc zasadne.

W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał, że powódka wykazała, że między stronami została zawarta ważna i skuteczna umowa zwolnienia z długu o jakiej mowa w art. 508 k.c. Kwota zwolnienia obejmowała należność główną w wysokości 5.354,06 zł oraz odsetki w wysokości 2.197,49 zł.

Oceniając zasadność żądania pozwu, którego podstawę prawną stanowił art. 840§1 pkt 2 k.p.c. Sąd Okręgowy zważył, że zarówno przedawnienie jak i zwolnienie z długu są zdarzeniami wskutek których zobowiązanie wygasa, mogą więc stanowić podstawę powództwa przeciwegzekucyjnego.

Istotnym jednak jest, że dłużnik traci możliwość wytoczenia powództwa opozycyjnego z chwilą wyegzekwowania świadczenia objętego tytułem wykonawczym w całości lub w określonej części w odniesieniu do już wyegzekwowanego świadczenia. Powództwo to jest więc niedopuszczalne w części, w której wykonalność tytułu wykonawczego wygasła na skutek jego zrealizowania (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 listopada 1988 r., I CR 255/88; z dnia 20 stycznia 1978 r. III CKN 310/77; z dnia 24 czerwca 1997 r., III CKN 41/97; z 4 kwietnia 2002 r. I PKN 197/01, z 14 maja 2010 r., II CSK 592/09, postanowienie z dnia 30 maja 2014 roku, III CSK 679/13).

Skoro jeszcze przed zwolnieniem powódki z długu tytuł został wykonany co do kwoty 3.513,80 zł (z czego 2.162,50 zł należności głównej i 1.351,30 zł kosztów procesu), to w tej części żądanie pozwu nie mogło być zasadne, co zresztą trafnie ocenił Sąd Rejonowy.

Istotnym w sprawie było, że zwolnienie wynikające z decyzji z 31 października 2007 roku, dotyczyło zobowiązania ściśle określonego co do wysokości, niższego niż pełna kwota zobowiązania w tejże dacie. Nie było to więc zwolnienie z długu w całości. Powódka nie wykazała bowiem aby w świetle art. 65§1 k.c. można było tak traktować oświadczenie wierzyciela.

Określenie zatem zakresu w jakim tytuł powinien być pozbawiony wykonalności wymagało uwzględnienia zakresu wykonania tytułu, zakresu zwolnienia powódki ze zobowiązania przy uwzględnieniu wysokości długu na datę wydania decyzji przez wierzyciela, a także wysokości długu jaki uległ przedawnieniu – nie pomijając zakresu przedawnienia wynikającego z prawomocnego w części wyroku Sądu Rejonowego.

Co się zatem tyczy przedawnienia, to Sąd Rejonowy określił zakres w jakim przedawnieniu uległy roszczenia odsetkowe. Orzeczenie w tej części było prawomocne i wiążące Sąd Okręgowy w postępowaniu odwoławczym. Brak było przy tym podstaw do uznania, aby roszczenie – przy założeniu, że nie wygasło z innych przyczyn – mogłoby ulec przedawnieniu w szerszym zakresie. Jak trafnie wywodziła powódka (z powołaniem na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2014 r. I CSK 197/13 OSNC 2014/10/106) i co prawidłowo ocenił Sąd Rejonowy, określony w art. 125§1 k.c. dziesięcioletni termin przedawnienia ma zastosowanie do stwierdzonych wyrokiem roszczeń o odsetki za opóźnienie wymagalnych w chwili uprawomocnienia się wyroku. Trzyletniemu przedawnieniu ulegają stwierdzone wyrokiem roszczenia o odsetki za opóźnienie należne i wymagalne po dniu uprawomocnienia się wyroku. Odnosząc

te założenia do okoliczności sprawy istotnym było, że kwestionowany tytuł wykonawczy uprawomocnił się 30 lipca 2004 roku. Odsetki wymagalne do tej daty podlegały więc 10 letniemu przedawnieniu, zaś po tej dacie przedawnieniu 3 – letniemu. Bieg przedawnienia, zgodnie z art. 123§1 pkt 1 k.c. i 124§2 k.c. został przerwany wszczęciem pierwszego postępowania egzekucyjnego i rozpoczął na nowo swój bieg po jego zakończeniu, to jest od 6 grudnia 2005 roku. Ponowne wszczęcie egzekucji w dniu 6 lipca 2015 roku skutkowało kolejną przerwą biegu przedawnienia, co sprawiło, że niewyegzekwowana należność główna oraz odsetki wymagalne w dniu uprawomocnienia się nakazu nie przedawniły się, natomiast przedawnieniu uległy odsetki za okres do 3 lat wstecz od daty ponownego wniosku egzekucyjnego. Nie zachodziły zatem podstawy do pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego ze względu na przedawnienie roszczenia w szerszym zakresie niż wynikający z prawomocnego w tej części wyroku Sądu Rejonowego.

Dalej wskazać trzeba, że jak już ustalono – częściowe spełnienie świadczenia do wysokości należności głównej w kwocie 2.162,50 zł i kosztów procesu w kwocie 1.351,50 zł, nastąpiło w dniu 22 sierpnia 2005 roku (k. 139). Zatem zobowiązanie powódki wygasło co do kosztów procesu i - po zaliczeniu zgodnie z art. 451 k.c. dokonanej spłaty na poczet najdalej wymagalnej należności głównej, co do należności głównych zasądzonych w tiret 1,2,3,4 nakazu (w łącznej kwocie 2.107,03 zł) oraz co do kwoty 55,47 zł z należności głównej zasądzonej w tiret 5 nakazu (2.162,50 zł stanowiące sumę spełnionego świadczenia głównego pomniejszone o 2.107,03 zł stanowiące sumę należności wcześniej wymagalnych objętych tiret 1,2,3,4 nakazu).

W tym zakresie wobec wykonania tytułu powództwo nie mogło być uwzględnione.

Po umorzeniu postępowania egzekucyjnego zobowiązanie w pozostałej części nadal było jednak aktualne, tak co do odsetek od spłaconych należności głównych od daty ich wymagalności do dnia 22 sierpnia 2005 roku jak i pozostałych niespłaconych należności głównych z dalek biegnącymi odsetkami.

Kwota zobowiązania powódki względem pozwanej na dzień wydania decyzji o jego częściowym umorzeniu wynosiła 5.403,89 zł tytułem należności głównej (wynikająca z nakazu łączna należność główna 7.566,39 zł pomniejszona o wyegzekwowane 2.162,50 zł) oraz 3.514,70 zł z tytułu skapitalizowanych na ten dzień odsetek ustawowych .

Kapitalizację odsetek przedstawiają przy tym następujące wyliczenia:

- od kwoty 392,22 zł (tiret 1 nakazu) od dnia wymagalności tj. 11/11/2002 do dnia zapłaty tj. 22/08/2005 – suma 141,62 zł;
- od kwoty 583,66 zł (tiret 2 nakazu) od dnia wymagalności tj. 11/12/2002 do dnia zapłaty tj. 22/08/2005 – suma 203,59 zł;
- od kwoty 583,66 zł (tiret 3 nakazu) od dnia wymagalności tj. 11/01/2003 do dnia zapłaty tj. 22/08/2005 – suma 195,66 zł;
- od kwoty 547,49 zł (tiret 4 nakazu) od dnia wymagalności tj. 11/02/2003 do dnia zapłaty tj. 22/08/2005 – suma 176,54 zł;
- od kwoty 55,47 zł (wyegzekwowana na poczet należności głównej objętej tiret 5 nakazu) od dnia wymagalności tj. 11/03/2003 do dnia zapłaty tj. 22/08/2005 – suma 17,33 zł;
- od kwoty 455,83 zł (pozostała część należności głównej objętej tiret 5 nakazu) od dnia wymagalności tj. 11/03/2003 do dnia wydania decyzji tj. 30/10/2007 – suma 258,66 zł;
- od kwoty 511,30 zł (tiret 6 nakazu) od dnia wymagalności tj. 11/04/2003 do dnia do dnia wydania decyzji tj. 30/10/2007 – suma 284,49 zł;
- od kwoty 511,30 zł (tiret 7 nakazu) od dnia wymagalności tj. 11/05/2003 do dnia do dnia wydania decyzji tj. 30/10/2007 – suma 279,03 zł;

- od kwoty 511,30 zł (tiret 8 nakazu) od dnia wymagalności tj. 11/06/2003 do dnia do dnia wydania decyzji tj. 30/10/2007 – suma 273,38 zł;
- od kwoty 511,30 zł (tiret 9 nakazu) od dnia wymagalności tj. 11/07/2003 do dnia do dnia wydania decyzji tj. 30/10/2007 – suma 267,92 zł;
- od kwoty 511,30 zł (tiret 10 nakazu) od dnia wymagalności tj. 11/08/2003 do dnia do dnia wydania decyzji tj. 30/10/2007 – suma 262,09 zł;
- od kwoty 511,30 zł (tiret 11 nakazu) od dnia wymagalności tj. 11/09/2003 do dnia do dnia wydania decyzji tj. 30/10/2007 – suma 256,63 zł;
- od kwoty 511,30 zł (tiret 12 nakazu) od dnia wymagalności tj. 11/10/2003 do dnia do dnia wydania decyzji tj. 30/10/2007 – suma 251,33 zł;
- od kwoty 511,30 zł (tiret 13 nakazu) od dnia wymagalności tj. 11/11/2003 do dnia do dnia wydania decyzji tj. 30/10/2007 – suma 246,03 zł;
- od kwoty 511,30 zł (tiret 14 nakazu) od dnia wymagalności tj. 11/12/2003 do dnia do dnia wydania decyzji tj. 30/10/2007 – suma 240,86 zł;
- od kwoty 346 zł (tiret 15 nakazu) od dnia wymagalności tj. 11/01/2004 do dnia do dnia wydania decyzji tj. 30/10/2007 – suma 159,56 zł.

Umorzeniu, zgodnie z zaakceptowaną przez powódkę decyzją z 30 października 2007 roku uległo 5.354,06 zł z pozostałej na ten dzień do zapłaty należności głównej oraz 2.197,49 zł z tytułu części skapitalizowanych (według przedstawionego wyżej wyliczenia odsetek).

Stosując odpowiednio zasadę z art. 451§3 k.c. dotyczącą zaliczania spełnianych świadczeń na poczet najdalej wymagalnych uznać należało, że powódce do zapłaty pozostało 49,83 zł (5.403,89 – 5.354,06), z ostatniej objętej nakazem (tiret 15) należności głównej.

Co się z kolei tyczy odsetek określonych w decyzji na kwotę 2.197,49 zł, przy zastosowaniu analogicznej zasady z art. 451§3 k.c. uznać należało, że wartość tej kwoty wyczerpywała sumę skapitalizowanych odsetek od spłaconych i umorzonych należności głównych wymagalnych do lipca 2003 roku (w sumie 2.098,22 zł) oraz w zakresie odsetek obliczonych od należności wymagalnej 11 sierpnia 2003 roku w skapitalizowanej kwocie 99,27 zł, to jest za okres od wymagalności do 2 marca 2005 roku.

Oznaczało to, że objęte nakazem odsetki od należności głównych wymagalnych do lipca 2003 roku wygasły w całości, zaś w zakresie odsetek od należności wymagalnej 11 sierpnia 2003 roku – za okres do 2 marca 2005 roku.

Zatem po spłacie i umorzeniu części długu (a więc na dzień 30 października 2007 roku) powódka zobowiązana była względem pozwanej do zapłaty:

- odsetek od zasądzonej w tiret 10 nakazu kwoty 511,30 zł za okres od 2 marca 2005 roku (wobec umorzenia odsetek za okres od wymagalności do 1 marca 2005 roku), do 31 października 2007 roku (daty wygaśnięcia należności tej głównej);
- odsetek zasądzonej w tiret 11 nakazu kwoty 511,30 zł za okres od 11 września 2003 roku (daty wymagalności tej należności głównej) do 31 października 2007 roku (daty wygaśnięcia tej należności głównej),
- odsetek zasądzonej w tiret 12 nakazu kwoty 511,30 zł za okres od 11 października 2003 roku (daty wymagalności tej należności głównej) do 31 października 2007 roku (daty wygaśnięcia tej należności głównej),

- odsetek zasądzonej w tiret 13 nakazu kwoty 511,30 zł za okres od 11 listopada 2003 roku (daty wymagalności tej należności głównej) do 31 października 2007 roku (daty wygaśnięcia tej należności głównej),
- odsetek zasądzonej w tiret 14 nakazu kwoty 511,30 zł za okres od 11 grudnia 2003 roku (daty wymagalności tej należności głównej) do 31 października 2007 roku (daty wygaśnięcia tej należności głównej).
- odsetek od kwoty 296,53 zł (stanowiącej różnicę między 346,36 zł tj. pełną kwotą należności głównej zasądzonej w tiret 15 nakazu, a częścią tej należności pozostałą do zapłaty tj. 49,83 zł) za okres od 11 stycznia 2004 roku (daty wymagalności tej należności głównej) do 31 października 2007 roku (daty wygaśnięcia należności głównej w tej części tj. co do 296,53 zł);
- kwoty 49,83 zł (nieumorzonej części należności głównej objętej tiret 15 nakazu) z odsetkami od 11 stycznia 2004 roku (dnia wymagalności) do nadal.

Zobowiązanie to istniało w dacie złożenia pozwu w niniejszej sprawie. Możliwość jego egzekwowania uległa jednak dalszemu ograniczeniu zważywszy na jego częściowe przedawnienie, stosownie do wyjaśnionych już zasad. Istotnie jest tu, że odsetki od należności zasądzonych w tiret 11, 12, 13 i 14 nakazu zapłaty biegły do dnia umorzenia tych należności głównych to jest do 31 października 2007 roku. Po tej dacie wobec wygaśnięcia zobowiązania głównego miały charakter samoistny, przy czym za okres do uprawomocnienia się nakazu podlegały przedawnieniu 10 letniemu (przerwanemu ponownym wszczęciem egzekucji), zaś za okres późniejszy przedawnieniu 3 letniemu. Skoro nakaz zapłaty był prawomocny 30 lipca 2004 roku, a ponowne wszczęcie egzekucji, po jej umorzeniu 6 grudnia 2005 roku, nastąpiło 6 lipca 2015 roku, to przedawnieniu nie uległy jedynie odsetki za okres do uprawomocnienia się nakazu, jako podlegające 10 - letniemu przedawnieniu. Sprawiało to, że pozwana nie była uprawniona do dochodzenia od powódki odsetek od należności głównych zasądzonych w tiret 11, 12, 13 i 14 nakazu za okres po 31 lipca 2004 roku.

Przedstawione wywody miały też zastosowanie co do odsetek od kwoty 296,30 zł stanowiącej część należności głównej zasądzonej w tiret 15 nakazu zapłaty, która to należność także wygasła wobec jej umorzenia. Konsekwentnie, odsetki od tej należności nie mogły być dochodzone za okres po 31 lipca 2004 roku.

Co się z kolei tyczy pozostałej części należności głównej zasądzonej w tiret 15 nakazu zapłaty w kwocie 49,83 zł (która nie uległa umorzeniu), to odsetki od tej kwoty, nieuregulowanej do dnia orzekania przez Sąd Okręgowy, uległy przedawnieniu za okres od 31 lipca 2004 roku i od 6 lipca 2012 roku. Pierwszą datę wyznaczał dzień po uprawomocnieniu się nakazu zapłaty (determinujący 10 letni termin przedawnienia odsetek), drugą natomiast dzień wszczęcia ponownej egzekucji (skutkujący przerwą biegu przedawnienia odsetek wymagalnych po uprawomocnieniu się nakazu i podlegających 3 letniemu przedawnieniu).

W konsekwencji powódka zobowiązana była ostatecznie do zapłaty na rzecz powódki:

- odsetek od zasądzonej w tiret 11 kwoty 511,30 zł za okres od 11 września 2003 roku do 30 lipca 2004 roku,
- odsetek od zasądzonej w tiret 12 kwoty 511,30 zł za okres od 11 października 2003 roku do 30 lipca 2004 roku,
- odsetek od zasądzonej w tiret 13 kwoty 511,30 zł za okres od 11 listopada 2003 roku do 30 lipca 2004 roku,
- odsetek od zasądzonej w tiret 14 kwoty 511,30 zł za okres od 11 grudnia 2003 roku do 30 lipca 2004 roku,
- odsetek od części zasądzonej w tiret 15 kwoty 296,30 zł za okres od 11 stycznia 2004 roku do 30 lipca 2004 roku,
- części zasądzonej w tiret 15 należności głównej w kwocie 49,83 zł z odsetkami za okres od 11 stycznia 2004 roku do 30 lipca 2004 roku i od 6 lipca 2012 roku do dnia zapłaty.

Wszystkie te okoliczności prowadzić musiały do zmiany zaskarżonego wyroku na podstawie art. 386§1 k.p.c. i określenia zakresu pozbawienia tytułu wykonawczego w sposób wskazany w sentencji wyroku Sądu Okręgowego.

W pozostałym zakresie, to jest co do zobowiązania które zostało spełnione w toku egzekucji, jak i które nie zostało objęte umową o zwolnieniu z długu oraz nie uległo przedawnieniu, tytuł wykonawczy nie mógł zostać pozbawiony wykonalności, co skutkowało oddaleniem apelacji w tej części, zgodnie z art. 385 k.p.c.

Konsekwencją tej zmiany musiała być zmiana rozstrzygnięcia o kosztach procesu. Roszczenie powódki w zakresie pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego co do należności głównej okazało się zasadne w 70%, zaś co do odsetek w przeważającej części. Uzasadniało to wzajemne rozliczenie kosztów procesu według proporcji 70/30 na korzyść powódki, na zasadzie art. 100 k.p.c.

Łączne, podlegające rozliczeniu koszty procesu wyniosły 2.688 zł.

Powódka poniosła 1.488 zł (opłata od pozwu 271 zł, opłata skarn nowa od pełnomocnictwa 17 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 1.200 zł tj. stawki minimalnej ustalone na podstawie mającego zastosowanie w sprawie §6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity Dz. U. z 2013 roku poz. 490).

Pozwana poniosła 1.200 zł obejmujące wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości stawki minimalnej zgodnej z §6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013r., poz. 461). Rozliczeniu po stronie kosztów pozwanej nie podlegał koszt opłaty od sprzeciwu od wyroku zaocznego – zgodnie z art. 348 k.p.c.

Powódka zobowiązana była ponieść 806 zł (30% z 2.688 zł), zaś pozwana 1.882 zł (70% z 2.688 zł). Skoro powódka poniosła 1.488 zł, to na jej rzecz zasądzeniu podlegało 682 zł (1.488-806; 1.882-1.200).

Dlatego Sąd Okręgowy na zasadzie art. 386§1 k.p.c. zmienił rozstrzygnięcie o kosztach procesu.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy orzekł na tożsamej zasadzie z art. 100 k.p.c. Koszty te były równe i po obu stronach wynosiły po 1.200 zł stosownie do §2 pkt 4 w zw. z §10 ust 1 pkt 1 rozporządzenia z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804) oraz §2 pkt 4 w zw. z §10 ust 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1500 ze zm.). Po ich wzajemnym rozliczeniu na rzecz powódki jako wygrywającej postępowanie odwoławcze w 70% zasądzić należało 720 zł, co stanowiło różnicę między kosztami poniesionymi (1.200 zł), a obciążającymi (480 zł).

Część nieuiszczonej opłaty od apelacji (tj. 70% z 271 zł), od uiszczenia której powódka była zwolniona, Sąd Okręgowy pobrał od pozwanej na podstawie art. 113 ustawy z 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 623).

SSR del. Sławomir Łabuz SSO Marcin Rak SSO Henryk Brzyźkiewicz